

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/124/2024
Identifikačné číslo spisu:	6715203444
Dátum vydania rozhodnutia:	16.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6715203444.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Y. L., narodeného XX. S. XXXX, U., W. XXXX/XX, 2/ X. L., narodenej XX. Y. XXXX, U., W. XXXX/XX, zastúpených Nagy & Partners, s. r. o., Galanta, Športová 470/11, IČO: 36 869 341, proti žalovaným 1/ Obci Látka, Látka 36, IČO: 00316148, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Krnáč, s. r. o., Banská Bystrica, Námestie Slobody 2, IČO: 47232293, 2/ Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo životného prostredia SR, Bratislava, Nám. Ľ. Štúra 1, IČO: 42181810, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 18C/109/2015, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. januára 2024 sp. zn. 17Co/2/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie žalovanej 1/ voči prvému výroku rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. januára 2024 sp. zn. 17Co/2/2023 a dovolanie žalovaného 2/ podľa § 420 písm. a) CSP odmieta.

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. januára 2024 sp. zn. 17Co/2/2023 v druhom (potvrdzujúcom) a treťom (o odvolacích trovách) výroku z r u š u j e a vec mu vracia v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom zo 07. septembra 2022 č. k. 18C/109/2015-1029 čiastočne vyhovel žalobe o náhradu škody tak, že žalovanej 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“) sumu 3.385,76 eura (výrok I.) a žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcom sumu 4.979,07 eura (výrok II.), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok III.) a zaviazal žalobcov zaplatiť žalovanej 1/ trovy konania v rozsahu 40% a žalovaného 2/ zaplatiť žalobcom trovy konania v rozsahu 42% (výrok IV. a V.).

1.1. Poukázal na to, že vec posúdil opätovne po tom, ako uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) z 30. júna 2021 sp. zn. 17Co/7/2020 v spojení s opravným uznesením z 30. júla 2021 sp. zn. 17Co/7/2020 (ďalej aj „zrušujúce uznesenie“) mu bola vec v zrušenej časti rozhodnutím odvolacieho súdu vrátená na ďalšie konanie. Rešpektujúc právny názor vyslovený odvolacím súdom k

základu nároku, jeho výške, aktívnej a pasívnej legitímácii žalovaných 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalovaní“) a právnomu posúdeniu veci na návrh žalobcov nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalcom Mgr. H. J., PhD. z odboru ochrana životného prostredia, odvetvie ochrana prírody a krajiny, z ktorého pri určení výšky škody vzniknutej žalobcom potom vychádzal. Konštatoval aktívnu vecnú legitímáciu žalobcov na uplatnenie nároku, ktorý je predmetom konania, pasívnu vecnú legitímáciu žalovaných vo vzťahu k nárokom na náhradu škody v konkrétnej výške podľa výroku rozhodnutia. Vysvetlil, z akého dôvodu posúdil výšku škody analogicky podľa vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z. (ďalej aj „vyhláška č. 24/2003 Z. z.“), ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej aj „zákon č. 543/2002 Z. z.“), i keď škoda výrubom lesného porastu vznikla žalobcom ako fyzickým osobám a prečo posúdil zodpovednosť žalovanej 1/ podľa ustanovení § 420 ods. 1, § 442 ods. 1, § 443 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „OZ“) z akých skutočností vyvodil zodpovednosť žalovaného 2/ a podriadil ju pod § 3 ods. 1, § 9 ods. 1 a § 17 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

1.2. O trovách konania súd rozhodol podľa § 250 ods. 2 CSP (správne malo byť § 255 ods. 2 CSP, pozn.).

2. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 31. januára 2024 sp. zn. 17Co/2/2023 odmietol odvolanie žalovanej 1/ proti výrokom II., III. a V. prvostupňového rozsudku (výrok I.), potvrdil prvostupňový rozsudok vo výrokoch I., II., IV. a V. (výrok II.) a žalobcom nepriznal náhradu odvolacích trov (výrok III.).

2.1. Odmietnutie odvolania žalovanej 1/ odôvodnil tým, že prvostupňové rozhodnutie vo vzťahu k žalovanému 2/ o veci samej a trovách konania sa žiadnym spôsobom nedotýka práv a povinností žalovanej 1/, preto nie je žalovaná 1/ oprávnená podať odvolanie proti výrokom II., III. a V. prvostupňového rozsudku. Odvolanie v tejto časti preto odmietol ako podané neoprávnenou osobou.

2.2. Odvolací súd považoval skutkový stav za zistený úplne a správne, dôkazy vykonané súdom prvej inštancie nebolo potrebné doplniť ani zopakovať, prejednanie veci na odvolacom pojednávaní nevyžadoval dôležitý verejný záujem. Odvolací súd z tohto dôvodu nenariadil vo veci odvolacie pojednávanie, vec prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania a rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1, 2 CSP v napadnutých častiach ako vecne správny potvrdil.

2.3. Odvolací súd zopakoval, že nárok na náhradu škody odvíjali žalobcovia ako bývalí vlastníci rekreačnej chaty od konania starostu obce N. a pracovníčky L. D. spočívajúceho v tom, že dňa 08. augusta 2012 pracovníčka L. D. spolu so starostom obce N. na mieste samom označili stromy kruhovým znakom ružovočervenej farby (znakom používaným orgánom ochrany prírody na označenie stromov povolených na výrub) a to aj na parcele č. XXX/XX katastrálne územie N. vo vlastníctve žalobcov. Takto označené stromy na pokyn starostu obce N. vypílili zamestnanci spoločnosti R., s. r. o. N. v marci 2013. Starosta obce N. ani pracovníčka L. úradovne nelokalizovali správne stromy, ktoré sa mali podľa žiadosti obce vyrúbať a za stromy povolené vyrúbať označili aj tie, ktoré rástli na pozemku žalobcov. T. súdom ustanovený znalec Mgr. J., PhD. pre účely tohto súdneho konania vypočítal spoločenskú hodnotu drevín odstránených na príkaz obce N. z dôvodu kalamity na 3.385,76 eura a spoločenskú hodnotu ostatných drevín vypílených bez povolenia a súhlasu žalobcov na ich pozemku na 4.979,07 eura. Aj keď išlo o znalca z odboru ochrana životného prostredia, ochrana prírody a krajiny posudok bol podľa jeho názoru použiteľný aj pre určenie výšky škody v danej veci.

2.4. K odvolacej námietke poukazujúcej na stanovisko trestnoprávneho kolégia NS SR sp. zn. Tpj 39-60/2017 uverejnené v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod publikačným číslom 71/2017 uviedol, že rozhodnutie súdu prvej inštancie sa neprieči uvedenému stanovisku, keď nerozhodoval o nároku štátu či obce podľa § 48 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. a s pojmom spoločenská hodnota dreviny sa zaoberal len vo vzťahu k zdôvodneniu výšky náhrady škody priznanej fyzickým osobám podľa Občianskeho zákonníka a zákona č. 514/2003 Z. z. Ďalej uviedol, že žalobcovia počas konania „jednoznačne za predmet sporu označili škodu spočívajúcu v tom, že v dôsledku konania žalovanej 1/ prostredníctvom starostu a pracovníčky Spoločnej úradovne boli ich nehnuteľnosti ochudobnené o lesný porast, ktorý bol pre nich významný z hľadiska estetickej, ekologickej a zdravotnej funkcie a fotografiami ... preukázali, že vypílením stromov, niektorých v malej výške nad zemou, iných s ponechaným vysokým pňom, ich žalovaní poškodili nielen tým, že stratili drevnú hmotu, ktorú by

mohli oni získať vypílením tých istých stromov, ale aj pocit pohody pri pobyte v tejto nehnuteľnosti, keď porasty skrášľujúce ich nehnuteľnosť boli neestetickým spôsobom odstránené ... Odvolací súd už v uznesení sp. zn. 17Co/7/2020 vyslovil názor, že ak žalobcovia požadujú odškodnenie za ujmu spôsobenú výrubom drevín spočívajúcu v strate estetickej a ekologickej funkcie svojej nehnuteľnosti, je možné vyčísliť takto vzniknutú škodu analogicky použitím § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka podľa predpisov upravujúcich vyčíslenie náhrady za spoločenskú hodnotu drevín, zákona č. 543/2002 Z. z. a v čase odstránenia porastov účinnej vyhlášky č. 24/2003 Z. z. Na zmenu takto vysloveného názoru odvolacieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie dôvody nevznikli". Pokiaľ žalovaní poukazovali na rozsudok dovolacieho súdu z 24. februára 2011 sp. zn. 3Cdo/313/2009, v ktorom bol vyslovený názor, že neexistovala priama príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody, keď bezprostrednou príčinou, ktorá mala za následok vznik škody na majetku žalobkyne bolo vyrúbanie stromu a nezákonné rozhodnutie pôsobilo na vznik škody iba sprostredkovane, odvolací súd uviedol, že s týmto názorom nesúhlasí a „[z]a podstatnú príčinu vzniku škody na majetku žalobcov považuje ... naďalej nesprávny úradný postup Spoločnej úradovne pri označení stromov určených na výrub, čo zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 514/2003 Z. z. v rozsahu 4.979,07 eura a príčinou vzniku škody vo výške 3.385,76 eura bolo konanie obce Látka ako právnickej osoby, ktorá postupovala pri príkaze na výrub dvoch stromov na pozemku žalobcu v rozpore s povinnosťou každého chrániť prírodu". V tomto ohľade poukázal aj na dovolacie rozhodnutie 5Cdo/113/2018.

2.5. Žalovaní poukazovali tiež na dovolacie rozhodnutie 4MCdo/5/2012, ktorého predmetom konania „bola taktiež náhrada škody spôsobená vypílením stromov vo výške spoločenskej hodnoty drevín. Z jeho záverov je možné vyvodiť, že v konaní o náhradu škody vzniknutej fyzickej osobe výrubom dreviny nemožno spoločenskú hodnotu drevín stotožňovať s majetkovou škodou v zmysle Občianskeho zákonníka a výšku škody pre účely takéhoto konania musí zisťovať súd prostredníctvom znalca z odboru stanovenia všeobecnej hodnoty majetku podľa vyhlášky č. 492/2004 Z. z. a nebolo namieste určovať výšku škody podľa vyhlášky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, pretože zisťovanie spoločenskej hodnoty zničených drevín, ktorá predstavuje najmä ich biologickú, ekologickú či kultúrnu hodnotu má iný význam ako zisťovanie a určenie rozsahu škody podľa Občianskeho zákonníka". Odvolací súd poznajúc uvedené závery dovolacieho súdu „vyslovil názor, že výška škody musí byť určená znalcom z príslušného odboru podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 228/2018 Z. z. v závislosti od toho, ako žalobcovia upresnia predmet konania; pokiaľ si žalobcovia budú nárokovat' majetkovú škodu z titulu straty estetickej funkcie nehnuteľnosti, ktorú pociťujú ako akúsi nemajetkovú ujmu a stotožňujú ju s hodnotou rovnajúcou sa spoločenskej hodnote drevín, môže výšku škody za analogického použitia v čase výrubu stromov účinnej vyhlášky č. 24/2003 Z. z. vypočítat' znalec z odboru ochrana prírody a krajiny, ak však výšku škody určujú žalobcovia poklesom ceny nehnuteľnosti, k výške škody by sa mal vyjadriť znalec z odboru oceňovanie nehnuteľnosti. Žalobcovia sa ... jednoznačne vyjadrili, že škodu nevyčísľili ako rozdiel v cene nehnuteľnosti s porastom a bez porastu, ale si nárokovujú majetkovú škodu v širšom zmysle aj za stratu estetickej funkcie nehnuteľnosti analogicky určiteľnú podľa vyhlášky č. 24/2003 Z. z.". V ďalšom poukázal na rozhodnutie českého najvyššieho súdu (25Cdo/2466/2014), v ktorom bol vyslovený záver, že podľa Občianskeho zákonníka [účinného do 31. decembra 2013 (pred jeho rekodifikáciou)] „prináleží vlastníčkovi vyrúbaných porastov náhrada škody (majetkovej ujmy) vo výške zodpovedajúcej cene vyťaženej drevnej hmoty a nie je možné ju navýšiť o čiastky odvodené od tzv. ekologickej ujmy v zmysle § 10 zákona č. 17/1992 Sb. o životnom prostredí. Dôvodom je, že nárok na náhradu ekologickej ujmy podľa zvláštného predpisu nepatrí vlastníčkovi dreviny, ale štátu v rámci verejnoprávnej ochrany prírody, keďže v prípade tzv. ekologickej ujmy nejde o majetkovú stránku nepriaznivého vplyvu pôsobiaceho na životné prostredie, ale o porušenie ekosystému a jeho jednotlivých zložiek; ekologická ujma teda hodnotovo predstavuje inú ujmu než je škoda na majetku vlastníka jednotlivých ekologických zložiek. Ekologická ujma je koncipovaná primárne ako imateriálna strata, ktorá môže vzniknúť nielen z protiprávneho konania. Zodpovednosť za takúto stratu môže byť uplatňovaná aj voči vlastníčkovi veci samej, čo súkromnoprávna úprava neumožňuje. Ústavnú udržateľnosť tohto názoru posúdil Ústavný súd Českej republiky v uznesení sp. zn. II. ÚS 2259/2016 z 30. augusta 2016 a ústavnú sťažnosť odmietol". Poukázal tiež na ďalšie rozhodnutie českého najvyššieho súdu (25Cdo/533/2022), kde bola v podobných súvislostiach riešená náhrada škody za vyrúbané stromy, ak žalobkyňa v čase rozhodovania súdu už

nebola vlastníčkou pozemku v ktorom bol vyslovený názor, že „[a]k nie je naturálna reštitúcia možná, je potrebné určiť výšku škody rozdielom medzi obvyklou cenou veci pred poškodením a po poškodení. Skutočná škoda predstavuje rozdiel medzi v dobe vzniku škody obvyklou cenou nehnuteľnosti (pozemku), ktorého súčasťou stromy boli a cenou pozemku po ich odstránení. Je pritom potrebné zohľadniť aj obvyklú cenu dreva získaného škodcom". V neposlednom rade poukázal tiež na český odborný článok pod názvom Náhrada škody a náhrada ekologickej ujmy uverejneného v časopise Ochrana prírody 1/2017, v ktorom autorka v reakcii na vyššie uvedené rozhodnutie (25Cdo/2466/2014), vzhľadom na nové podrobnejšie znenie Občianskeho zákonníka pripúšťa cez inštitút nemajetkovej ujmy zvýšiť výšku náhrady škody, ak má vec pre poškodeného vzhľadom ku všetkým pomeroch cenu „zvláštni oblby".

2.6. Následne odvolací súd citoval ustanovenia § 442 ods. 1 a 3 OZ a § 17 zákona č. 514/2003 Z.z. a vyslovil vlastné právne závery: „Ak sa za skutočnú škodu podľa právnej teórie a judikatúry najvyšších súdnych autorít považuje aj iné znehodnotenie majetkového stavu poškodeného oproti stavu pred škodnou udalosťou a predstavuje majetkové hodnoty potrebné na uvedenie do predošlého stavu, poprípade k vyváženiu dôsledkov plynúcich z toho, že nedošlo k uvedeniu do predošlého stavu, je možné podľa názoru odvolacieho súdu určiť výšku škody, ktorá žalobcom vznikla nelegálnym výrubom drevín na ich pozemku s použitím analógie podľa § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka podľa predpisov, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom im najbližšie a to zákona č. 543/2002 Z. z. a vyhlášky č. 24/2003 Z. z., pretože ak by mali byť veci uvedené do pôvodného stavu, takéto náklady by museli žalobcovia vynaložiť, aby ich nehnuteľnosti získali pôvodný vzhľad a funkciu, čo však vzhľadom na potrebnú dĺžku dorastu stromov do veľkosti vyrúbaných stromov za krátky čas nie je možné dosiahnuť. Odvolací súd sa domnieva, že práve poškodenie nehnuteľnosti žalovanými (subjektmi, za ktorých nesú zodpovednosť žalovaní) viedla žalobcov k odpredaju rekreačnej chaty v chránenej krajinskej oblasti a z tohto dôvodu pri rozhodovaní o nároku žalobcov nebola zohľadnená len reparačná funkcia náhrady škody, ale bolo treba aplikovať právo tak, aby smerovalo k spravodlivému výsledku. Ak by sa nelegálneho výrubu dopustili žalobcovia ako vlastníci porastu, orgán ochrany prírody by im uložil povinnosť zaplatiť štátu rovnakú sumu rovnajúcu sa spoločenskej hodnote vyrúbaných drevín. Spravodlivému usporiadaniu vzťahov zodpovedá, aby im bola škoda uhradená v rovnakej výške".

2.7. O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že úspešným žalobcom ich náhradu nepriznal, keďže im žiadne trovy nevznikli.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP. Navrhla, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť oboch rozhodnutí nižších súdov z dôvodu, že nemá žiadny disponibilný majetok a v konečnom dôsledku navrhla, aby zmenil odvolacie rozhodnutie a žalobu zamietol a priznal jej náhradu trov konania, alternatívne aby zrušil odvolacie rozhodnutie a vec mu vrátil na ďalšie konanie alternatívne aby zrušil obe rozhodnutia nižších súdov a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná 1/ namietala nedostatok dôvodov, arbitrárnosť a nesprávne vyhodnotenie dôkazov. Uviedla, že odvolací súd vo svojich dôvodoch poukázal na rozhodnutia českého najvyššieho súdu, ktoré paradoxne podporovali jej argumentáciu a jeho rozhodnutie vo vzťahu k problematike výšky žalobcami uplatnenej náhrady škody je tiež v rozpore s rozhodovacou činnosťou súdov vyššieho stupňa.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP žalovaná 1/ po opise priebehu konania, polemike a kritike jednotlivých častí súdnych zdôvodnení (napr. otázok vecnej legitímácie, príčinnej súvislosti, nesprávneho úradného postupu) v podstatnom namietala, že nižšie súdy nesprávne právne posúdili kruciálnu otázku, či žalobcovia boli oprávnení nárokovat' si náhradu škody odvodenú od spoločenskej hodnoty drevín; podľa jej názoru neboli. V tejto súvislosti žalovaná 1/ poukázala na stanovisko najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 39-60/2017 (uverejnené v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod publikačným číslom 71/2017), 4MCdo/5/2012 a české rozhodnutia 25Cdo/2466/2014 a 25Cdo/533/2022.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu, jeho výroku II., podal dovolanie aj žalovaný 2/, a to explicitne podľa § 420 písm. a) CSP z dôvodu, že nižšie súdy rozhodli vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov. Nižšie súdy „porušili povinnosť viazanosti konajúceho súdu inými rozhodnutiami bez náležitého

zdôvodnenia odklonu od rozhodnutia súdu vyššieho stupňa, a to od zjednocujúceho stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 39-60/2017 zo dňa 29.11.2017 a rozhodli tak vo veci, ktorá nespadá do právomoci súdov". V ďalšom texte dovolania poukazoval na to, že „[u]platňovanie si nároku zodpovedajúcemu spoločenskej hodnote drevín ... nespadá do pôsobnosti súdov, ale patrí do pôsobnosti orgánu ochrany prírody ... Výška škody vyčíslená zo spoločenskej hodnoty drevín nie je škodou na majetku akejkoľvek fyzickej alebo právnickej osoby, nakoľko nepredstavuje úbytok na majetku takejto osoby, v tomto prípade žalobcov, ale predstavuje spoločenskú hodnotu dreviny, ktorá vyjadruje najmä ich biologickú, ekologickú a kultúrnu hodnotu, pričom štát dbá na to, aby tieto hodnoty boli zachované. ... Prijatím záveru oboch konajúcich súdov, že ktokoľvek si môže uplatňovať nárok na náhradu škody spočívajúcej v spoločenskej hodnote drevín (či iných chránených objektov), ktoré sa nachádzajú v jeho vlastníctve, resp. na pozemku v jeho vlastníctve by došlo k viacerým následkom, ktoré by spôsobili značnú právnu neistotu, ako aj dvojité sankcionovanie ... osoby, ktorá sa dopustí protiprávneho konania". Priznanie ekologickej škody je podľa jeho názoru v rozpore s Občianskym zákonníkom, v zmysle ktorého sa poškodenému uhrádza skutočná škoda a ušlý zisk. Súd nevzal do úvahy zmysel a účel zákona č. 543/2002 Z.z. vrátane vyhlášky č. 24/2003 Z.z.. V tomto ohľade poukázal na s dovolateľkou 1/ zhodné súdne rozhodnutia. Navrhol obe rozhodnutia nižších súdov zrušiť.

5. Žalobcovia sa k dovolaniam nevyjadrili.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd" alebo „dovolačný súd") ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podala žalovaná strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolania sú prípustné, a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 421 ods. 1 CSP) zároveň aj dôvodné. Sčasti dovolania neboli prípustné a preto v tejto časti dovolania žalovaných (žalovanej 1/ proti výroku 1/ odvolacieho rozsudku a žalovaného 2/ podľa § 420 písm. a) CSP) odmietol.

7. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie žalovanej 1/ (bod 3.), nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti oboch rozhodnutí nižších súdov v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

8. Žalovaná 1/ (aj) v rámci dovolania brojila proti výroku I. napadnutého odvolacieho rozsudku, ktorým odmietol jej odvolanie v časti týkajúcej sa žalovaného 2/, poukazujúc na možnosť uplatnenia regresného nároku žalovaného 2/ voči nej.

8.1. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka prípustnosti dovolania zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku, teda to, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie, teda to, či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (R 50/1999). Subjektívna prípustnosť teda odráža stav procesnej ujmy strany sporu, ktorá sa prejavuje v porovnaní najpriaznivejšieho výsledku, ktorý odvolací súd pre stranu mohol založiť svojím rozhodnutím a výsledku, ktorý svojím rozhodnutím skutočne založil. Oprávnenie podať dovolanie (subjektívna prípustnosť) Civilný sporový poriadok priznáva len tej strane sporu, v ktorej neprospech toto porovnanie vyznieva. Pri tomto posúdení ale nemožno vychádzať zo subjektívneho presvedčenia dovolateľa o ujme, ale treba vziať do úvahy len objektívnu skutočnosť, že rozhodnutím bola strane spôsobená ujma, ktorú možno odstrániť zrušením alebo zmenou napadnutého rozhodnutia.

8.2. Rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti (o povinnostiach žalovaného 2/ a zamietnutí žaloby vo zvyšku) nemožno považovať za vydaný v neprospech žalovanej 1/. V danom prípade nebola teda splnená podmienka subjektívnej prípustnosti dovolania a dovolanie bolo potrebné odmietnuť z

dôvodov uvedených v ustanovení § 447 písm. b) CSP.

9. Žalovaný 2/ podal dovolanie podľa § 420 písm. a) CSP podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov.

9.1. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu (v tomto prípade súdu) riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Civilný sporový poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 3 a § 4. Ustanovenie § 3 CSP určuje, že sudy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP sudy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon - čo vyplýva z § 4 CSP. Právomoc súdu je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každej inštancii (§ 161 ods. 1 CSP). Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 9, resp. § 10 ods. 1 CSP).

9.2. V okolnostiach posudzovanej veci odvolací súd priznal žalobcom náhradu škody v hmotnoprávnom základe podľa Občianskeho zákonníka (§ 420 a § 442) a použil analógiu na základe ustanovenia § 853 ods. 1 OZ (hoci nesprávne, viď nižšie, pozn.) vztiahol na súkromnoprávny inštitút náhrady škody podľa Občianskeho zákonníka verejnoprávne inštrumentárium ekologickej škody v zmysle zákona č. 543/2002 Z.z. a vyhlášky č. 24/2003 Z.z. V uvedenom konštrukte zvolenom odvolacím súdom, hoci nesprávnym, nemožno celkom zreteľne hovoriť o nedostatku právomoci, keďže základ právnej úpravy i jeho premostovanie (§ 420, § 424 a § 853 ods. 1 OZ) má súkromnoprávnu povahu.

9.3. Z uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalovaného 2/ podľa § 420 písm. a) CSP odmietol.

10. Jadrom dovolacích výhrad oboch žalovaných (v prípade žalovaného 2/ aj s použitím interpretačného pravidla uvedeného v § 124 ods. 1 CSP, pozn.) bola nesprávna aplikácia ekologickej škody (ktorá nie je skutočnou škodou podľa OZ) na v okolnostiach danej veci zistený skutkový stav súdmi (právne posúdenie veci).

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11.2. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Podľa § 442 CSP je dovolací súd (tiež) viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

12. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

13. Žalobcovia si na súde voči žalovaným uplatnili náhradu škody spočívajúcu v neoprávnenom výrube drevín na ich pozemku, ktorú škodu vyčíslili vo výške spoločenskej hodnoty vypílených drevín. V tomto ohľade predložili súdu posudok znalca Ing. U. ktorý pri vyčíslení vzniknutej škody postupoval tak, ako pri stanovení spoločenskej hodnoty okrasných drevín rastúcich mimo lesa v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášky MŽP SR č. 24/2003 Z. z. s poukazom na jej prílohu č. 33 a č. 35. Žalovaní spochybnili tento posudok vyčítajúc predovšetkým to, že uvedený znalec na výpočet spoločenskej hodnoty drevín je znalcom z odboru ochrany životného prostredia, odvetvie ochrany prírody a krajiny, pričom v okolnostiach posudzovanej veci mala byť škoda vyčíslená v zmysle vyhlášky č. 492/2004 Z.z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku rešpektujúc súkromnoprávny rozmer posudzovanej veci a z neho vychádzajúci inštitút skutočnej škody resp. ušlého zisku. Nižšie sudy za podpory analógie (§ 853 ods. 1 OZ) však dospeli k názoru, že „pokiaľ si žalobcovia budú nárokovat' nahradit' majetkovú škodu z titulu straty ekologickej a estetickej funkcie nehnuteľnosti, ktorú stotožňujú s hodnotou rovnajúcou sa spoločenskej hodnote drevín, výšku škody v takomto prípade môže vypočítať znalec z odboru ochrany prírody a krajiny za analogického použitia účinnej vyhlášky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonával zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny". Na tomto základe po zrušení prvého rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie a za znalca ustanovil Mgr. H. J., znalca z odboru ochrana životného prostredia, odvetvie ochrana prírody a krajiny. Jeho úlohou bolo určiť spoločenskú hodnotu 8 vypílených drevín na pozemku žalobcov. Znalec vo veci vypracoval znalecký posudok č. 3/22 zo dňa 23. mája 2022, ktorý sa stal základom pre súdne rozhodnutie.

14. Najvyšší súd v uznesení z 22. marca 2012 sp. zn. 4MCdo/5/2012 už riešil v podobných skutkových a právnych súvislostiach ako v teraz posudzovanej veci otázku aplikácie vyhlášky č. 24/2003 Z.z., vykonávajúcu zákonom č. 543/2002 Z.z. pri zisťovaní a určení škody podľa Občianskeho zákonníka a celkom jednoznačne dospel k záveru, „že vzhľadom na predmet konania - náhrada škody, na stanovenie majetkovej škody (jej výšky) sa nemôže vyjadriť (podať znalecký posudok) znalec z odboru ochrana životného prostredia, odvetvie ochrana prírody a krajiny, ktorý s ohľadom na vyhlášku č. 24/2003 Z.z., vykonávajúcu zákonom č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny môže určiť celkovú výšku spoločenskej hodnoty zničených drevín, ktorá predstavuje najmä ich biologickú, ekologickú či kultúrnu hodnotu. Má preto tak iný význam ako zisťovanie a určenie rozsahu škody podľa Občianskeho zákonníka. Skutkové zistenia vyvedené z takéhoto dôkazu nemohli byť preto podkladom pre posúdenie prejednávanej veci. Pokiaľ súd prvého stupňa založil svoje právne závery na týchto zisteniach, bolo konanie pred ním postihnuté tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci". Na uvedených právnych záveroch najvyšší súd zotrváva aj naďalej a dodáva, že vyčíslenie spoločenskej škody (zákon č. 543/2002 Z.z. v spojení s vtedy platnou vyhláškou č. 24/2003 Z.z.) vyjadruje najmä biologickú, ekologickú a kultúrnu hodnotu drevín, ktorá sa určuje s prihliadnutím na ich vzácnosť, ohrozenosť a plnenie mimoprodukčných funkcií a nepredstavuje tak reálnu škodu (ako majetkovú ujmu) ktorá vznikla konkrétnemu vlastníkovi poškodenej veci a o ktorú išlo aj v danej veci. Skutočnú škodu v reáliách súkromnoprávneho posúdenia nie je teda možné navýšiť o čiastky odvodzované od tzv. spoločenskej škody, ktorá (aj) hodnotovo predstavuje inú ujmu než je škoda na majetku vlastníka vyrúbaných drevín.

15. Argumentácia odvolacieho súdu, prečo nerešpektoval právne závery dovolacieho rozhodnutia 4MCdo/5/2012 (pozri bod 19.1. jeho dôvodov) nie je z hľadiska práva vecná ani dostatočná pre prípadnú zmenu právneho názoru vysloveného dovolacím súdom, t.j. náležitého vysvetlenia dôvodov, prečo odvolací súd považuje najvyšším súdom vyslovený právny názor za prekonaný, či nedostatočný. Za náležité vysvetlenie zmeny nemožno považovať tvrdenie odvolacieho súdu

(i) že tak nižšie sudy postupovali preto, že to takto to v rámci predmetu konania chceli žalobcovia a že takto oni vyčíslili škodu chápanú podľa zákona č. 543/2002 Z.z. ako spoločenskú hodnotu drevín (iura novit curia). Napr. v trestnom konaní si žalobcovia na rovnakom skutkovom základe uplatnili náhradu škody vo výške zodpovedajúcej hodnote drevnej hmoty v sume 337,27 eura, resp.

(ii) o jeho (iba) domnienke o dôvodoch odpredaja chaty žalobcami, na základe ktorej by mala platiť reciprocita dôsledkov nelegálneho výrubu, ak by sa ho prípadne dopustili žalobcovia (bod 25. jeho dôvodov). Odvolacím súdom ponúknutú interpretáciu škody a jej výšky ako škody ekologickej v danej

veci nepotvrdzujú ani ďalšie ním citované súdne rozhodnutia (3MCdo/3/2015, R 55/1971 resp. českého najvyššieho súdu - 25Cdo/2466/2014, 25Cdo/533/2022, 25Cdo/2466/2014); naopak, skôr ju vyvracajú (až na jeden teoreticky článok, ktorý však reaguje na nový český Občiansky zákonník, pozn.). Najvyšší súd v tomto ohľade nerozumie ani interpretačnej konštrukcii odvolacieho súdu, ktorý prostredníctvom analógie pripustil aplikáciu vyhlášky č. 24/2003 Z.z. „pretože ak by mali byť veci uvedené do pôvodného stavu, takéto náklady by museli žalobcovia vynaložiť, aby ich nehnuteľnosti získali pôvodný vzhľad a funkciu, čo však vzhľadom na potrebnú dĺžku dorastu stromov do veľkosti vyrúbaných stromov za krátky čas nie je možné dosiahnuť.“ (bod 25. jeho dôvodov).

16. Vychádzajúc z vyššie uvedených záverov dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalovaných podľa § 421 ods. 1 CSP je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (okrem výroku I.) zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

17. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). O trovách dovolacieho konania preto rozhodne odvolací súd.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.